

Nr 33.

Utlåtande med anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda hemställan rörande anslag till Lantbruksnämnderna, till Producentbidrag till vissa innehavare av mindre jordbruk, till Kostnader för utbetalande av producentbidrag samt till Bidrag till jordbrukets rationalisering jämte i ämnena väckta motioner.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln hemställt under punkten 5 (s. 16—23), att riksdagen måtte till Lantbruksstyrelsen: Kostnader för utbetalande av producentbidrag för budgetåret 1954/55 anvisa ett anslag av 140 000 kronor.

Under punkterna 6—8 (s. 23—31) har Kungl. Maj:t föreslagit, att riksdagen måtte dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga vissa ändringar i personalförteckningen för lantbruksnämnderna, dels fastställa ändrad avlöningsstat för lantbruksnämnderna, dels ock till Lantbruksnämnderna: Avlöningar, Omkostnader och Utrustning för budgetåret 1954/55 anvisa anslag å respektive 9 339 000, 2 357 000 och 50 000 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t under punkten 115 (s. 231) föreslagit riksdagen att till Producentbidrag till vissa innehavare av mindre jordbruk för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 57 000 000 kronor.

Slutligen har Kungl. Maj:t under punkten 133 (s. 250—256) hemställt, att riksdagen måtte till Bidrag till jordbrukets rationalisering för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 13 600 000 kronor.

I samband med dessa anslagspunkter har jordbruksutskottet behandlat följande inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1) I: 124 av herr *Svedberg, Erik*, vari hemstälts, att å ena sidan förslagsanslaget till Producentbidrag till vissa innehavare av mindre jordbruk måtte för nästa budgetår nedräknas med 5 000 000 till 52 000 000 kronor, medan å andra sidan anslagen till Lantbruksnämnderna: Avlöningar, Omkostnader och Utrustning i enlighet med lantbruksstyrelsens yrkanden måtte uppräknas med respektive 302 315, 160 000 och 45 000 kronor till 9 641 315, 2 537 000 och 95 000 kronor samt reservationsanslaget till Bidrag till jordbrukets rationalisering med 4 492 685 till 18 092 685 kronor, av vilken sistnämnda ökning 1 500 000 kronor skall förstärka det av departementschefen föreslagna beloppet för bidrag till den yttre rationaliseringen;

2) II: 156 av herrar *Widén* och *Rimås*, i vilken motion hemstälts, att riksdagen måtte *dels* medgiva att under budgetåret 1954/55 må beviljas stats-

bidrag från reservationsanslaget till Bidrag till jordbrukets rationalisering å tillhopa 17 000 000 kronor, *dels ock* till Bidrag till jordbrukets rationalisering för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor;

3) II: 167 av herr *Jacobson* i Vilhelmina, vari hemställt, att riksdagen måtte besluta om sådan ändring av bestämmelserna om utanordnande av producent- och kontantbidrag, att brukare boende inom skogsbygderna i lappmarken, oavsett om denne innehade brukningsdelen den 1 juli 1948 eller senare tillträtt densamma, måtte erhålla bidrag, om brukningsdelen i övrigt fyllde fordringarna för erhållande av bidrag; samt

4) I: 251 av herr *Eskilsson m. fl.*, likalydande med II: 336 av herr *Hæggblom m. fl.*, vari hemställt, att riksdagen måtte för budgetåret 1954/55 anvisa *dels* till Bidrag till jordbrukets rationalisering ett reservationsanslag av 11 000 000 kronor, *dels ock* till Lantbruksnämnderna: Avlöningar, Omkostnader och Utrustning anslag av respektive 9 155 000, 2 272 000 och 30 000 kronor.

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna.

Över motionen II: 167 har yttranden inhämtats från lantbruksstyrelsen, statens jordbruksnämnd samt Sveriges kronotorpare- och kolonistförbund.

Lantbruksstyrelsen har i sitt den 22 februari 1954 dagtecknade yttrande föreslagit, att motionen icke skall föranleda någon riksdagens åtgärd. Såsom stöd härför har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Enligt de av 1947 års riksdag fastställda principerna för producent- och kontantbidrag borde bidrag i princip utgå endast till dåvarande innehavare av mindre jordbruk. Till ny brukare skulle dock — förutom i de fall, då han stått förutvarande ägaren nära och redan före bidragets införande helt eller huvudsakligen skött brukningsenheten — bidrag kunna utgå, då erforderlig yttre rationalisering av brukningsenheten ännu ej kunnat genomföras samt ett bibehållande av bidraget med hänsyn härtill och till omständigheterna i övrigt framstod som påkallat. Däremot borde det icke komma i fråga, att bidrag skulle utgå till ny brukare av brukningsenhet, som vore att anse som stödjordbruk eller eljest som ett bestående småbruk, och ej heller till ny brukare av brukningsenhet, som med hänsyn till jordbrukets lönsamhet eller förefintligheten av andra naturtillgångar kunde ge brukaren en tillfredsställande bärgning (Särskilda utskottets utl. nr 2, s. 145—146).

Bidrag till ny brukare skulle sålunda i princip utgå endast för s. k. övergångsjordbruk. Huruvida rätt till bidrag förelåg, skulle dock prövas från fall till fall och härvid skulle bl. a. tillses, att brukningsenheten verkligen hade förutsättningar att bestå samt att behovet av rationalisering vore så stort, att brukaren icke kunde beräknas ha möjlighet att uppnå en skälig inkomstnivå, förrän rationaliseringen blivit genomförd. Oberoende av föreliggande brister å brukningsenheten borde bidrag icke utgå, om den nye brukaren på grund av rent personliga förhållanden vore i sådan ställning, att något behov av bidrag icke kunde anses föreligga. Det förutsattes vidare, att den nye brukaren icke utan godtagbara skäl underlåtit att begagna sig av eventuellt föreliggande rationaliseringsmöjligheter.

De av 1947 års riksdag fastställda grunderna för ny brukares bidragsrätt äger alltså giltighet. Genom 1952 års kungörelse om producentbidrag (SFS nr 787), vilken fr. o. m. år 1953 ersatt 1948 års kungörelse om producent-

och kontantbidrag till vissa innehavare av mindre jordbruk (SFS nr 323), har sålunda härutinnan icke skett någon ändring. Frågan var emellertid — i anledning av vissa motioner, vari yrkats att bidrag i fortsättningen skulle utgå till ny brukare utan prövning — föremål för behandling vid 1952 års riksdag. Det framhölls härvid bl. a. (JoU 1952: 48, s. 46), att de ifrågavarande bidragsbestämmelsernas utformning vore intimt förknippad med de av 1947 års riksdag fastställda riktlinjerna för jordbrukspolitiken och att det därför knappast lät sig göra att tillmötesgå motionärernas yrkanden utan att samtidigt ompröva dessa riktlinjer. Då man icke var beredd att göra en sådan omprövning, kunde man icke heller göra någon mera principiell ändring av bidragsbestämmelserna. I fråga om tillämpningen av dessa bestämmelser biträdde emellertid såväl departementschefen som riksdagen vissa uttalanden av den s. k. producentbidragsutredningen i dess betänkande (SOU 1951: 39, s. 99—100). Dessa uttalanden, vilka är ägnade att för framtiden icke blott underlätta utan även i någon mån uppmjuka tillämpningen av bestämmelserna, är av följande lydelse:

»Man kan här lämpligen skilja mellan två olika fall. I det förra fallet kan den önskvärda rationaliseringen av den ej bärkraftiga fastigheten icke komma till stånd eller i varje fall icke genomföras inom överskådlig framtid. I det senare fallet skulle den icke bärkraftiga brukningsdelen visserligen kunna förstärkas, men innehavaren har icke för avsikt att vidtaga en dylik åtgärd.

Vad det förra slaget av bidragsfrågor angår anser utredningen, att bidrag bör vägras endast där det står fullständigt klart, att yttre rationalisering för den berörda fastigheten icke kan komma till stånd. Det förekommer ofta, att två eller flera ofullständiga brukningsdelar, vilka alla anses behöva bli föremål för yttre rationalisering, gränsar till varandra. Det torde i dylika fall ofta vara svårt att avgöra, vilka som skall bestå för framtiden och vilka som skall uppdelas och uppgå i de andra. Föreligger ovisshet på denna punkt, bör bidrag enligt utredningens mening beviljas. Det får förutsättas, att bidrag i dylika fall lämnas tills vidare samt att bidragsfrågan upptages till förnyad prövning så snart förhållandena det aktualiserar.

Vad det senare slaget av bidragsfrågor beträffar anser utredningen, att skäl här i allmänhet icke föreligger att bevilja bidrag. Undantag härifrån synes dock enligt utredningens mening kunna ifrågasättas i vissa speciella fall. Från norrländskt håll har framhållits, att bolagsarrendatorerna intog en missgynnad ställning vid tillträde av brukningsdel efter den 1 juli 1948. Även om möjlighet till yttre rationalisering funnes, kunde den oftast icke utnyttjas, enär bolagen, med hänsyn till behovet av arbetskraft, icke vore villiga därtill. Utredningen anser, att i fall av angivet eller liknande slag bidrag skall kunna beviljas.»

Ytterligare må erinras att enligt beslut av 1952 års riksdag rätten till bidrag fr. o. m. år 1953 är underkastad en behovsprövning, varigenom det skall vara möjligt att gallra ut direkt stötande bidragsfall. Bestämmelserna härom, vilka återfinnes i 5 § första stycket kung. 1952: 787, går ut på att bidrag — även om förutsättningar härför i övrigt föreligger — ej skall utgå till brukare, om det med hänsyn till hans inkomst- och förmögenhetsförhållanden är uppenbart, att han ej är beroende av jordbruket på brukningsenheten för sin utkomst. Dessa bestämmelser är av direkt betydelse egentligen endast för sådana brukare, som innehaft brukningsenheten alltsedan den 1 juli 1948 eller som därefter från närstående övertagit brukningsenheten, vilken han helt eller huvudsakligen skött redan före nämnda dag. I de fall åter, där fråga är om att tillerkänna ny brukare bidrag på grund av att brukningsenheten är i behov av rationalisering, får bestämmelserna icke någon omedelbar in-

verkan på bedömandet, enär — såsom framgår av det föregående — bidragsrätten i dessa fall från början varit och alltså är underkastad en särskild behovsprövning.

Avsikten med förevarande motion synes vara att undanröja vissa med producentbidraget förenade olägenheter, vilka givit anledning till missnöje bland jordbrukarna. Delvis torde dessa olägenheter ha sin grund i de av helt naturliga förhållanden beroende svårigheterna för lantruktionsnämnderna att tillämpa bestämmelserna enhetligt, delvis sammanhänger de med bidragets syfte att under en övergångstid vara ett särskilt stöd åt en viss kategori av brukare, nämligen innehavare av övergångsjordbruk. De vid 1952 års riksdag gjorda uttalandena och beslutade ändringarna i bidragskungörelsen, av vilka några berörts i det föregående, avsåg just bl. a. att — utan ändring av bidragets karaktär — söka såvitt möjligt bota bristerna i bidragssystemet. Verkningsarna av ifrågavarande uttalanden och ändringar kan ännu icke med säkerhet bedömas. Den därav föranledda omprövningen av bidragen är nämligen nätt och jämt avslutad; den första utbetalningen av bidrag enligt den nya kungörelsen har påbörjats innevarande månad.

Med hänsyn härtill synes styrelsen anledning föreligga att ännu avvakta någon tids erfarenhet, innan man överväger att ånyo ändra bidragsreglerna. Betydelsen härav blir enligt styrelsens mening icke mindre genom att en eventuell ändring skulle gälla endast för brukare inom en begränsad del av landet, i synnerhet icke om såsom i förevarande fall de med ändringen avsedda förhållandena icke kan sägas vara speciellt utmärkande för landsändan i fråga.

Även oavsett nämnda förhållanden synes emellertid motionärens förslag vara ägnat att inge vissa betänkligheter. Förslaget synes nämligen gå ut på att — såvitt angår lappmarkens skogsbygder — bidrag skulle kunna utgå till ny brukare utan annan prövning än den, som är förknippad med kravet att brukningsenhetens åkerareal den 1 juli 1948 icke överstigit 10 hektar; någon prövning huruvida med hänsyn till försörjningsmöjligheterna på brukningsenheten och brukarens ställning i övrigt behov av bidrag kan anses föreligga skulle över huvud taget icke ske. Även nya innehavare av rena stödjordbruk eller av jordbruk med betydande skogstillgång skulle sålunda bli bidragsberättigade, vilket enligt styrelsens mening icke bör komma i fråga, enär bidraget därigenom skulle få en helt förändrad karaktär. Vidare skulle även de av 1952 års riksdag beslutade bestämmelserna om behovsprövning partiellt sättas ur spel, vilket styrelsen icke kan finna tillrådligt med hänsyn till att syftet med dessa bestämmelser som förut nämnts varit att gallra ut direkt stötande bidragsfall. Sistnämnda bestämmelser kan ha en viss betydelse även i de trakter, varom här är fråga, bl. a. med hänsyn till en jämförelsevis riklig tillgång till skog.

Styrelsen vill slutligen framhålla att, såvitt angår nya innehavare av övergångsjordbruk, motionens syfte väsentligen torde kunna vinnas genom den mjukare tillämpning av bidragsbestämmelserna, för vilken 1952 års riksdag uttalat sig; några särskilda åtgärder är därför enligt styrelsens mening icke för närvarande påkallade i detta avseende.

Statens jordbruksnämnd har i yttrande, dagtecknat den 9 februari 1954, avstyrkt motionen och därvid anført, bland annat, följande.

Beslutet av 1947 års riksdag om riktlinjerna för den framtida jordbrukspolitikerna omfattade även särskilt stöd åt innehavare av mindre jordbruk. Härvidlag innebar beslutet vissa ändringar i reglerna rörande producentbidrag för mjölk. I fråga om förutsättningarna för att erhålla producentbidrag fastslogs, att sådant i princip endast borde utgå till de brukningsdelar, där

det med hänsyn till brukningsdelens beskaffenhet och försörjningsmöjligheterna utanför densamma kunde anses erforderligt att lämna brukarna ett särskilt stöd intill dess erforderlig rationalisering av respektive brukningsdel kunnat genomföras. Riksdagens beslut innebar vidare, bland annat, att, då en sådan rationalisering i många fall beräknades bli ett företag på lång sikt, även nytillträdande innehavare av mindre jordbruk skulle under vissa förhållanden kunna komma i åtnjutande av producentbidrag. Bidraget hade av 1942 års jordbrukskommitté föreslagits såsom ett kontantbidrag men kom genom riksdagens beslut att knytas till mjölkproduktionen på respektive brukningsdel. På grundval av de erfarenheter, som efter tillkomsten av 1947 års beslut vunnits angående producentbidragets utformning, har densamma genom beslutet av 1952 års riksdag omlagts fr. o. m. den 1 januari 1953. Till grund för bidraget skall numera icke längre läggas den löpande mjölkproduktionen, utan bidraget har förvandlats till att i stället utgöra ett rent kontantbidrag, som i princip icke skall kunna ändras. Samtidigt har den bestämmelsen införts, att bidraget som regel icke skall kunna utgå till ny ägare av brukningsdelen i fråga.

Enligt jordbruksnämndens mening innebär ändringen av producentbidragsbestämmelserna betydande fördelar. Härigenom har den produktionsstimulerande faktor, som producentbidraget tidigare inneburit för mjölkproduktionen, bortfallit, vilket givetvis är av betydelse med hänsyn till föreliggande överskottsproblem i fråga om mjölkprodukter. Vidare torde bestämmelsen om att producentbidrag som regel icke må utgå till ny innehavare bidraga till en snabbare takt i rationaliseringsarbetet.

Vid bedömandet av frågan om skäl föreligger att i fråga om småbrukarbygderna i lappmarken göra avsteg från de nu gällande bestämmelserna om producentbidrag vill nämnden erinra om de särskilt höga statliga mjölkpristillägg, som utgår i norra Sverige. Förutom det allmänna mjölkpristillägget, som utgår i hela riket med för närvarande 74,4 öre per kilogram smörfett i den vid mejeri invägda mjölken, utgår inom vissa delar av landet, främst Norrland, extra mjölkpristillägg. I lappmarken uppgår detta tillägg till 180 öre per kilogram smörfett. Nu nämnda tillägg omräknade i ören per kilogram mjölk med nuvarande medelfetthalt av 3,76 procent motsvarar 2,8 respektive 6,8 öre. Nämnden får vidare erinra om att till mjölkproducent utgår s. k. leveranstillägg med 5 öre per kilogram mjölk på den del av mjölkleveransen till mejeri, som ligger mellan 4 000 och 10 000 kilogram per år.

Jordbruksnämnden har icke funnit skäl föreligga att i fråga om lappmarkens småbrukarbygder bryta den nuvarande principen, att producentbidraget skall hänföras till brukaren och icke till brukningsdelen, detta så mycket mindre som även i vissa andra delar av landet med lika stor rätt skulle kunna framföras krav på att nytillträdande småbrukare skulle komma i åtnjutande av producentbidrag.

Sveriges kronotorpare- och kolonistförbund har i sitt den 18 februari 1954 dagtecknade yttrande tillstyrkt motionen. Förbundet har därvid i huvudsak anfört följande.

De i motionen framförda synpunkterna återspeglar de verkliga förhållandena i allmänhet för småbruket. Även våra medlemmar, kronoarrendatorerna, är ju småbrukare och som sådana berörda av den orättvisa som ligger däri att somliga får bidrag och andra icke. Domänverket går hårt fram, mängder av lägenheter nedlägges, uppdelas eller sammanslås med kvarvarande kronolägenheter eller kronotorp. Inga helt nya jordbruk bildas på det sättet, men brukningsdelarna blir större. Det blir ofta helt nya innehavare, vilka tidigare haft inkomst av tjänst men saknat ändamålsenlig bo-

stad, som nu för att komma i åtnjutande av bostadsförmånen binds vid skogsarbetsplikt och skyldighet att hålla husdjur och jordbruk i gott stånd. Sådana arrendatorer är utestängda från bidrag även om den tidigare innehavaren på samma lägenhet fått sådant bidrag.

1:o) Lantbruksstyrelsen: Kostnader för utbetalande av producentbidrag.

Sedan 1952 års riksdag fastställt nya grunder för producentbidrag till vissa innehavare av mindre jordbruk, har erforderliga bestämmelser utfärdats genom kungörelsen den 12 december 1952 (nr 787). Jämlikt 10 § i kungörelsen utgår bidraget, beräknat efter viss genomsnittlig mejerileverans, med tio öre för kilogram för de första 1 000 kilogrammen och därefter med belopp enligt en fallande skala, dock att belopp, som ej slutar å helt krontal, skall jämkas till närmast hela krontal. Medel för producentbidragens gäldande ställes enligt 15 § av lantbruksstyrelsen till förfogande för Svenska mejeriernas riksförening, som därefter tillställer mejerierna erforderliga belopp. Lantbruksstyrelsen handhar enligt 16 § kontrollen över efterlevnaden av kungörelsen och skall därvid enligt andra punkten i sistnämnda paragraf biträdas av statens jordbruksnämnd.

Lantbruksstyrelsen har i sitt anslagsäskande hemställt dels om vissa ändringar i förenämnda kungörelse, dels att anslaget skall minskas med 4 000 kronor till 90 000 kronor. Såsom motivering härför har styrelsen anfört följande.

I samband med den omläggning av bidragsverksamheten, som för närvarande pågår i anledning av 1952 års riksdagsbeslut, torde förfarandet vid utbetalning av bidragen ävensom revision och kontroll kunna avsevärt förenklas. Styrelsen har tänkt sig, att det enklaste förfarings sättet härvid skulle vara, att lantbruksnämnderna samtidigt med att de till vederbörande mejerier översänder förteckningar över de bidrag, som mejerierna skall utbetala, till styrelsen överlämnar uppgift om det antal bidrag och det sammanlagda bidragsbelopp, ett vart mejeri har att utbetala enligt förteckningarna. Styrelsen ställer därefter, utan förmedling av riksföreningen, för utbetalningen erforderliga belopp till mejeriernas förfogande samt utanordnar den ersättning, varje mejeri är berättigat till för ifrågavarande utbetalning. Riksföreningen har under hand förklarat sig icke ha något att erinra mot en sådan omläggning av bidragsutbetalningen. Kontrollen över mejeriernas utbetalning av bidragen behöver endast avse att de belopp, som ställts till mejeriernas förfogande, utbetalats i enlighet med de av nämnderna uppgjorda förteckningarna. Enär samtliga i förteckningarna upptagna bidragstagare på förhand erhållit personliga besked om att de är bidragsberättigade samt om bidragsbeloppets storlek, torde kontrollen kunna göras tämligen enkel och endast utföras stickprovsvis. Den kan enligt styrelsens mening anförtros åt nämndernas kamrerare, varjämte viss granskning torde kunna utövas av styrelsens egna revisorer i samband med förrättningsresor till nämnderna. Bestämmelserna i 15 § samt 16 § andra punkten producentbidragskungörelsen kan i så fall utgå ur kungörelsen.

Vad härefter angår frågan om ersättning till mejerierna för utbetalande av producentbidrag jämlikt den nya kungörelsen har riksföreningen efter verkställd utredning rörande mejeriernas kostnader för ifrågavarande arbete under hand föreslagit styrelsen, att ersättningen skall be-

stämmas till 50 öre för varje särskild bidragsutbetalning. Styrelsen, som icke funnit anledning till erinran mot riksföreningens beräkningar, finner sig för egen del böra godtaga riksföreningens förslag. Antalet bidrag, som kommer att utgå enligt den nya kungörelsen, kan ännu icke med säkerhet beräknas men torde kunna uppskattas till högst omkring 180 000. Kostnaderna för bidragens utbetalande skulle i enlighet härmed till en början kunna beräknas till högst omkring 90 000 kronor för varje gång. Efter hand som antalet bidragstagare minskas, kommer kostnaderna att sjunka år från år.

Enligt 14 § producentbidragskungörelsen skall det ankomma på styrelsen att meddela närmare föreskrifter rörande utbetalning av bidrag. Styrelsen, som under hand haft samråd i denna fråga med nyssnämnda riksförening och Riksförbundet Landsbygdens folk, avser att föreskriva, att bidrag i fortsättningen skall utbetalas allenast en gång om året. På grund härav behöver förevarande anslag för nästa budgetår upptagas med 90 000 kronor. Enär anslaget endast är avsett för bestridande enligt bestämda grunder av ersättningar till mejerierna, torde det böra ges karaktär av förslagsanslag.

Enligt bestämmelserna i 10 § producentbidragskungörelsen om beräkning av bidrag på grundval av tidigare mejerileverans kan bidrag utgå med jämförelsevis obetydliga belopp, lägst en krona. De små bidragsbelopp, vilka det här sålunda kan bli fråga om, torde inom en viss gräns få anses helt omotiverade ur de synpunkter, som ligger till grund för bestämmelserna om producentbidrag och i regel vara praktiskt taget betydelselösa för mottagaren. Behandlingen av bidragsärendena och utbetalningen av bidragen vållar dock lantbruksnämnder och mejerier ett icke ringa besvär. Med hänsyn härtill har inom styrelsen ifrågasatts, om icke bidragsutbetalningen borde kunna begränsas till att omfatta förslagsvis endast bidrag å lägst 30 kronor. Styrelsen har anmodat Riksförbundet Landsbygdens folk att yttra sig över detta förslag. I ett vid styrelsens skrivelse fogat svar den 26 september 1953 har förbundet uttalat, att det av praktiska skäl finner det motiverat att bidrag, som jämlikt bestämmelserna endast kommer att uppgå till obetydliga belopp, icke skall utbetalas och att det icke vill motsätta sig, att gränsen sättes till 30 kronor. På grund härav föreslår styrelsen, att till 10 § producentbidragskungörelsen skall fogas en bestämmelse av innebörd, att bidrag å lägre belopp än 30 kronor icke skall utbetalas. Styrelsen föreslår, att ändringarna i kungörelsen skall genomföras från och med den 1 januari 1954. Därigenom skulle någon ersättning för utbetalning av bidrag icke behöva utgå till riksföreningen för innevarande budgetår. Behållningen å det för innevarande budgetår anvisade anslaget skulle därvid komma att uppgå till i runt tal 40 000 kronor. Den första bidragsutbetalningen, avseende kalenderåret 1953, beräknas kunna ske i början av år 1954. Den ersättning till mejerierna, som därvid i enlighet med vad nyss föreslagits skall gäldas av lantbruksstyrelsen, uppgår sammanlagt till omkring 90 000 kronor. En ytterligare medelsanvisning av 50 000 kronor skulle sålunda erfordras. Styrelsen föreslår, att sistnämnda belopp skall anvisas å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår.

I ärendet har yttranden avgivits av *statens jordbruksnämnd*, *Sveriges lantbruksförbund* och *statskontoret*. Sedermera har lantbruksstyrelsen och jordbruksnämnden yttrat sig över statskontorets utlåtande.

Efter en närmare redogörelse för yttrandena i ärendet har *departementschefen* anfört följande.

»Liksom lantbruksstyrelsen anser jag att i samband med den omläggning av producentbidragsverksamheten, som för närvarande pågår i anledning

av 1952 års riksdagsbeslut, förfarandet vid utbetalningen av bidragen även som revisionen och kontrollen därav bör kunna förenklas avsevärt. Vad lantbruksstyrelsen härvidlag föreslagit, kan jag i huvudsak biträda.

Vad först angår utbetalningarna av bidragen bör sålunda dessa enligt min mening på samma sätt som tidigare verkställas av mejerierna, dock att utbetalningarna i fortsättningen bör ske endast en gång om året. Då bidragen numera icke ansluter sig till de aktuella mjölkleveranserna och följaktligen mera överensstämmer med de forna kontantbidragen, finner jag liksom styrelsen motiverat, att mejerierna erhåller ersättning för samtliga utbetalningar och icke som för närvarande endast för utbetalningar till sådana bidragstagare, som icke levererar mjölk. En dylik omläggning av ersättningsberäkningen är desto angelägnare som utbetalningarna av bidrag belastar de skilda mejerierna synnerligen olika. Med anledning av vad statskontoret anfört vill jag emellertid understryka, att hänsyn bör tagas till den kostnadsäckning, mejerierna erhåller genom nu ifrågakarande ersättning, vid beräkningen av de i jordbrukskalkylen ingående mejerikostnaderna. Mot styrelsens förslag rörande den närmare utformningen av själva utbetalningarna av bidragen eller ersättningens storlek har jag intet att erinra.

I fråga om revisionen och kontrollen av bidragsverksamheten tillstyrker jag likaledes styrelsens förslag. Jag utgår därvid ifrån att genom anordningen icke kommer att uppstå några särskilda kostnader.

Förslaget att bidrag å lägre belopp än 30 kronor icke skall utbetalas har lämnats utan erinran av jordbrukarnas organisationer, Sveriges lantbruksförbund och Riksförbundet Landsbygdens folk. Även jag är av den uppfattningen, att praktiska skäl talar för att en dylik gräns drages.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit, skulle medelsbehovet för innevarande budgetår komma att uppgå till 50 000 kronor utöver det belopp, som redan anvisats för ändamålet. Tillskottet torde emellertid böra anvisas under anslaget för budgetåret 1954/55. Då för sagda budgetår i enlighet med styrelsens förslag vidare bör beräknas ett belopp av 90 000 kronor, behöver anslaget sålunda uppföras med tillhoppa 140 000 kronor. Yrkandet att anslaget skall omändras till förslagsanslag kan jag icke biträda.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga de författningsändringar, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående.»

2:o) Lantbruksnämnderna: Avlöningar.

Lantbruksstyrelsen har i sitt anslagsäskande hemställt, att avlöningsanslaget för nästa budgetår skall höjas med 486 315 kronor till 9 641 315 kronor. Styrelsen har därvid beräknat, bland annat, 300 000 kronor till extra personal för den yttre rationaliseringsverksamheten och 7 320 kronor till förbättrad befordringgång för utbildade kartritningsbiträden. Till motivering härav har åberopats följande.

Den nuvarande personaluppsättningen vid lantbruksnämnderna grundar sig på förslag, som de under 1947 års centrala lantbrukskommitté arbetande lokalkommittéerna avgav till centralkommittén och som efter bearbetning

redovisades i centralkommitténs betänkande rörande organisationen av verksamheten för jordbrukets yttre och inre rationalisering (SOU 1948:2 s. 145 ff). Centralkommitténs betänkande lades till grund för propositionen nr 149 till 1948 års riksdag. Den i propositionen förordade personalplanen, vilken godkändes av riksdagen, innebar emellertid en väsentlig nedläggning av antalet tjänster i förhållande till kommittéförslaget. Sålunda minskades antalet lantbrukskonsulenter med omkring 16 procent, antalet lantbruksassistenter med omkring 19 procent, antalet lantbruksinstruktörer med omkring 9 procent och antalet kanslibiträden (numera kontorister och kanslibiträden) med omkring 40 procent. Endast beträffande gruppen kontors- och skrivbiträden antogs kommitténs förslag i stort sett oförändrat. Sedan dess har något personaltillskott icke tillförts organisationen, bortsett från de tjänster, som tillkom, då nämnderna år 1949 övertog den betesverksamhet, som tidigare hades om hand av skogsvårdsstyrelserna. Tvärtom har icke-ordinarieposten enligt beslut av 1951 års riksdag sänkts med 200 000 kronor. Härigenom begränsades ytterligare den personalorganisation, som år 1948 betecknades såsom ett provisorium i avbidan på närmare erfarenheter angående den blivande arbetsbelastningen för nämnderna. Till följd av denna anslagssänkning blev det nämligen — såsom styrelsen tidigare i olika sammanhang framhållit — nödvändigt att vakantsätta ett förhållandevis stort antal extra ordinarie tjänster ävensom att i övrigt inskränka på den icke-ordinarie personalen. Dessa indragningar av personal har på grund av omständigheterna främst kommit att drabba nämndernas verksamhet på den yttre rationaliseringens område. Verksamheten för den inre rationaliseringen, som bortsett från avdiktningens verksamheten i det väsentliga övertogs från hushållningssällskapen, har nämligen från början krävt och kräver alltjämt mycket stora personalinsatser. Med hänsyn till den stora balans, som förelegat och — särskilt vad gäller lantbruksingenjörsavdelningarna — alltjämt föreligger i fråga om upprättande av planer för åtgärder för inre rationalisering, har styrelsen ansett det önskvärt, att denna verksamhet skulle kunna fortgå i ungefärligen samma omfattning som tidigare. Under de senaste åren har den bristande medelstillgången emellertid nödvändiggjort en nedskärning av personalen även på detta område. Såsom närmare skall beröras i samband med behandlingen av behovet av anslag till jordbrukets rationalisering disponeras dock alltjämt omkring 74 procent av den totala arbetskraften för uppgifter sammanhängande med den inre rationaliseringen, under det att endast omkring 15 procent därav är avdelad för den yttre rationaliseringen. Därest organisationen icke tillföres ny personal, torde denna fördelning i huvudsak bli rådande under en avsevärd tid; man måste nämligen räkna med, att de befattningshavare, som nu är avdelade för den inre rationaliseringen, i stort sett kommer att vara bundna vid de nuvarande arbetsuppgifterna flera år framåt. Möjligheterna att genom om-disponering av personalen tillföra den yttre rationaliseringen ökad arbetskraft är därför för den närmaste tiden mycket begränsade.

Såsom styrelsen närmare utvecklar under anslagspunkten Bidrag till jordbrukets rationalisering är emellertid en intensifiering av verksamheten för den yttre rationaliseringen i hög grad angelägen. En intensifiering är dock icke möjlig utan ökade insatser av personal eller utan att lantbruksorganisationen återfår något av den elasticitet, som från början utmärkte densamma. Styrelsen föreslår icke nu, att några tjänster skall inrättas för detta ändamål; i viss utsträckning finns ju sådana vakanta, vilka i mån av behov och där det i övrigt synes lämpligt skulle kunna besättas, om blott medel till avlöningarna vore tillgängliga. I stället tänker sig styrelsen en anordning, varigenom det skulle bli möjligt att anställa extra arbetskraft hos nämnder-

na för att de mera trängande uppgifterna skulle kunna lösas. Den arbetskraft, som härvid främst kommer i fråga, blir lantbruksassistenter och lantbruksinstruktörer samt biträden för kontors- och kartritningsgöromål. Det kan icke bli fråga om att tillfredsställa nämndernas alla önskemål om personalförstärkning. För att ge en uppfattning om dessa vill styrelsen erinra om att nämnderna, i samband med att styrelsen år 1951 infordrade uppgifter från dem beträffande personalstyrkan, önskade att ej mindre än, bland annat, 16 lantbrukskonsulent- eller lantbruksassistenttjänster, 15 lantbruksinstruktörstjänster, 5 byggnadskontrollanttjänster och 69 biträdestjänster i olika grader för kameral-, kontors-, skriv- och ritgöromål skulle nyinrättas. Till en början måste den nu aktuella personalförstärkningen begränsas till att i huvudsak avse arbetsuppgifter sammanhängande med den yttre rationaliseringen. Regelmässigt måste den vidare strängt avpassas så, att den fyller endast det behov av biträde med för dylika uppgifter erforderliga fältarbeten och dylikt, som de för verksamheten ansvariga tjänstemännen vid de olika lantbruksnämnderna kan ha. Den bör givetvis också kunna disponeras för att genomföra tillfälligt förekommande planeringar av mera vidlyftig beskaffenhet. För ändamålet beräknar styrelsen ett belopp av 300 000 kronor erforderligt, fördelat på posterna avlöningar till övrig icke-ordinarie personal och rörligt tillägg. Den föreslagna anordningen måste naturligen uppfattas såsom ett provisorium i avvaktan på ytterligare erfarenheter rörande behovet av en organisatoriskt sett fastare utökning av personalen för ifrågasatt ändamål. Vad särskilt angår den ifrågasatta ökningen av biträdespersonalen framhåller styrelsen, att densamma skulle göra det möjligt att befria den nu befintliga personal, vilken är avsedd för fältarbete, från en del kontorsarbete, som den nu måste utföra i brist på tillräcklig kontorspersonal. På så sätt skulle den kvalificerade arbetskraften kunna utnyttjas mera effektivt.

I samband med att vissa av 1947 års biträdesutredning begärda uppgifter rörande biträdesorganisationen vid lantbruksnämnderna överlämnades till utredningen förordade lantbruksstyrelsen, att den av 1944 års personalutredning föreslagna befordringsgången för kartritningspersonal skulle tillämpas för personal med kartritningsgöromål vid nämnderna. En sådan befordringsgång borde dock gälla endast kvalificerade, för kartritning särskilt utbildade biträden. Med hänsyn till svårigheterna för nämnderna att anställa kvalificerade kartriterskor med de löneförmåner, som för närvarande kan erbjudas, har styrelsen även i samband med tidigare anslagsäskanden hemställt, att åtgärder måtte vidtagas i angivna syfte. För närvarande kan nämnderna icke erbjuda utbildade kartriterskor högre lön än den, som utgår enligt för skrivbiträden gällande befordringsgång. Även om det är möjligt att mot en sådan lön anställa en utbildad men ännu oerfaren kartriterska, kan man icke räkna med att hon utan att förmånligare villkor kan ställas i utsikt för någon längre tid skall stanna i nämndens tjänst. Härför är konkurrensen om denna personal med andra statliga myndigheter, kommunala inrättningar och enskilda företag alltför hård. Särskilt för de större nämnderna och nämnder, som ej förfogar över ett fullgott kartunderlag, är det av största betydelse att tillgång finnes till goda kartriterskor. Flertalet nämnder har ännu ej tillgång till en modern ekonomisk karta. Vad detta betyder för verksamheten vid nämnderna och särskilt för arbetet med den yttre rationaliseringen torde icke behöva närmare beskrivas. Det är vanligt att — om ekonomisk karta saknas — i samband med utredning av fastighetsförhållanden och dylikt s. k. sammanställningskartor över de berörda fastigheterna måste utarbetas med hjälp av jordregistret och lantmäteriakterna hos länslantmäterikontoren. Sådant arbete bör kunna anförtros åt ett kvalificerat rit-

biträde att utföra på egen hand men kräver erfarenhet, noggrannhet och kombinationsförmåga. Det gäller t. ex. ofta att med en gammal skifteskarta som grundval över en serie lantmåteriförrättningar leta sig fram till fastigheternas nuvarande omfattning och inbördes läge. Det torde, då nämnderna inrättades, ha avsetts att nämnderna skulle erhålla hjälp med dylika arbeten av personalen vid länslantmåterikontoren; dylik hjälp har emellertid av kända skäl kunnat lämnas endast i mycket begränsad och helt otillräcklig utsträckning. Men även i län, där ekonomisk karta finnes, föreligger behov av kvalificerad biträdeshjälp för kartritningsändamål. Åt karriterskan bör sålunda kunna anförtros uppgiften att med ledning av kartan, fastighetslängd och fastighetsböcker och dylikt göra ägareutredningar, redovisa brukningsenheter, som består av flera registerfastigheter, m. m. Vad särskilt angår projektering av torrlägningsföretag och mera omfattande eller komplicerade täckdikningsföretag, bör karriterskan kunna upprita profiler och sektioner över diken, utarbета originalkarta efter den av förrättningsmannen på måtbordet utförda kladden, göra arealmätningar med planimeter samt utföra vissa ekonomiska beräkningar ävensom massaberäkningar. Avsikten med styrelsens förslag är givetvis icke att alla vid nämnderna förekommande kartritningsgöromål skall utföras av kvalificerade och erfarna karriterskor. Men nämnderna bör i allmänhet ha tillgång till åtminstone ett dylikt biträde med uppgift att dels självt utföra de mera komplicerade göromålen, dels handleda övrig ritpersonal. Anslagsberäkningen förutsätter, att 10 kvalificerade karriterskor skall kunna anställas från och med nästa budgetår.

Efter redogörelse för lantbruksstyrelsens övriga äskanden har *departementschefen* anfört följande.

»Vad först angår lantbruksstyrelsens hemställan om medel till extra personal för den yttre rationaliseringsverksamheten, torde jag få erinra om att styrelsen även i fjol begärde en utökning av den för sagda verksamhet avsedda personalen. Jag uttalade då att den personal, som stod till förfogande för ändamålet otvivelaktigt var väl knappt tillmätt och att därför en viss personalförstärkning i och för sig var motiverad, men ansåg tillika att denna fråga borde prövas först sedan resultatet av 1951 års jordbruksrationaliseringsutrednings arbete förelåg. Frågan om behovet av ytterligare personal för den yttre rationaliseringsverksamheten kunde då avgöras i ett sammanhang. Nyssnämnda utrednings arbete pågår emellertid ännu. Under sådana omständigheter kan jag icke heller i år förorda någon förstärkning av ifrågavarande personal.

Med hänsyn till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, torde förslaget om förbättrad befordringsgång för kartritningsbiträden icke nu böra föranleda någon åtgärd.

Lantbruksstyrelsens övriga förslag föranleder emellertid icke någon erinran från min sida. För nästa budgetår bör sålunda beräknas medel för fem lantbruksinstruktörer i Ca 17 och tolv kanslibiträden i Ca 11 å övergångsstat i stället för fem respektive elva dylika tjänstemän å extra ordinarie stat i motsvarande lönegrader. Härav föranledes en kostnadsökning å 9 700 kronor. För löneklassförändringar och lönegradsupplyttningar i reglerad befordringsgång bör upptagas 169 300 kronor. Härutöver bör emellertid ansla-

get uppräknas med 5 000 kronor på grund av bestämmelserna i kungörelsen den 9 oktober 1953 (nr 624) angående löne- och skattegrupperingarna.

Vid bifall till vad jag föreslagit i det föregående skulle förevarande anslag behöva höjas med tillhoppa 184 000 kronor.

Å personalförteckningen bör antalet egnahemsdirektörstjänster i lönegrad Ca 27 å övergångsstat minskas med en till en samt tre lantbrukskonsulenttjänster, likaledes i lönegrad Ca 27 å övergångsstat, utgå. Vidare bör å förteckningen uppföras tolv kanslibiträdestjänster i lönegrad Ca 11 å övergångsstat samt — jämlikt grunderna för reglerad befordringgång — ytterligare åtta kontorsbiträdestjänster i lönegrad Ca 8.»

3:o) Lantbruksnämnderna: Omkostnader.

Lantbruksstyrelsen har i sitt anslagsäskande föreslagit, att anslaget skall höjas med 265 000 kronor till 2 537 000 kronor. Av den begärda höjningen avses 200 000 kronor för reseersättningar och 65 000 kronor för övriga expenser. Såsom motivering härför har styrelsen framhållit följande.

För budgetåret 1952/53 anvisades under posten till reseersättningar sammanlagt 1 740 000 kronor, i vilken summa inräknats det belopp, varmed posten enligt särskilt bemyndigande fick överskridas. Enligt hittills föreliggande rapporter från nämnderna uppgår medelsförbrukningen för samma budgetår till 1 725 203 kronor. Samtliga på budgetåret belöpande reseersättningar har emellertid ännu icke gäldats. Nämnderna beräknar sålunda, att de totala kostnaderna kommer att uppgå till omkring 1 810 000 kronor. Denna anmärkningsvärda ökning av kostnaderna torde uteslutande ha sin förklaring i att traktamentena höjts avsevärt genom det från och med den 1 januari 1953 gällande nya allmänna resereglementet. Den kostnadsökning, som för nämndernas del orsakas härav, är nämligen mycket betydande, enär i samband med nämnda reglementes ikraftträdande även det tidigare gällande besparingsreglementet för nämnderna upphört att gälla. Enligt en inom styrelsen företagen undersökning kan sålunda den av författningsändringarna förorsakade höjningen av traktamentskostnaderna uppskattas till minst 140 000 kronor.

Uppräkningen av anslagsposten motiveras i övrigt av den provisoriska utökning av personalen vid nämnderna genom anställning av extra arbetskraft, som styrelsen föreslagit under nästföregående anslagspunkt.

Av ökningen under posten till övriga expenser motiveras 52 000 kronor av medelsförbrukningen under budgetåret 1952/53. För detta budgetår anvisades, inberäknat det belopp med vilket posten enligt särskilt bemyndigande fick överskridas, för ifrågavarande ändamål sammanlagt 480 000 kronor eller sålunda ett 25 000 kronor högre belopp än som upptagits i staten för innevarande budgetår. Det anvisade beloppet har helt förbrukats. Enligt från nämnderna ingångna rapporter har på budgetåret 1952/53 belöpande räkningar å tillhoppa omkring 27 000 kronor icke kunnat gäldas. Det verkliga medelsbehovet uppgick sålunda till ca 507 000 kronor. Särskilt har kostnaderna för telefon och städning ökat; de sammanlagda kostnaderna härför översteg med 36 500 kronor motsvarande kostnader under närmast föregående budgetår. I övrigt motiveras uppräknningen av de under nämndernas avlöningsanslag omförmälda förslagen om viss personalförstärkning vid nämnderna. Styrelsen har emellertid vid beräkningen av den erforderliga medelsanvisningen för här ifrågavarande ändamål liksom i sina tidigare anslags-

äskanden förutsatt, att ett särskilt anslag anvisas för komplettering av nämndernas inventarieutrustning.

Departementschefen har anfört följande.

»Vad först angår posten reseersättningar vill jag erinra om att jag under föregående anslagspunkt förklarat mig icke kunna tillstyrka den förstärkning av lantbruksnämnderna med extra personal, som lantbruksstyrelsen ifrågasatt. Därmed bortfaller denna anledning till höjning av posten. Å andra sidan påkallar ökningen av traktamentskostnaderna, vilken föranletts av bestämmelserna i det nya allmänna resereglementet, en uppräknig av posten. Jag är emellertid icke beredd att tillstyrka en höjning med mer än 60 000 kronor. Beträffande posten övriga expenser förordar jag en uppräknig med hänsyn till medelsförbrukningen. I detta fall torde höjningen dock kunna begränsas till 25 000 kronor.»

4:o) Lantbruksnämnderna: Utrustning.

Lantbruksstyrelsen har i sitt anslagsäskande hemställt, att anslaget skall upptagas med ett till 95 000 kronor förhöjt belopp. Till motivering härav har styrelsen anfört följande.

Såsom styrelsen tidigare i olika sammanhang framhållit, har medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål hittills icke på långt när varit tillräcklig för behovet. I sina anslagsäskanden till 1953 års riksdag uppskattade styrelsen det samlade medelsbehovet för nyanskaffning av inventarier till omkring 170 000 kronor, varav cirka 75 000 kronor belöpte å instrument och annan fältutrustning samt återstoden på möbler, kontorsmaskiner och dylikt. Vid ingången av budgetåret 1952/53 fanns å anslaget en odisponerad behållning å omkring 27 000 kronor. Detta belopp är numera helt taget i anspråk. För innevarande budgetår har ett belopp av 30 000 kronor anvisats. Av detta belopp är 10 000 kronor avsedda för anskaffande av en telefonväxel hos lantbruksnämnden i Värmlands län, vilken kostnad icke tagits i beräkning vid nyssnämnda uppskattning av nyanskaffningsbehovet. Av det återstående beloppet har styrelsen disponerat 10 000 kronor för inköp av instrument; endast 10 000 kronor finnes sålunda disponibla för inköp av möbler och kontorsmaskiner. För tillgodoseende av hela nyanskaffningsbehovet skulle i enlighet härmed erfordras en medelsanvisning av omkring (170 000 — 27 000 — 20 000 =) 123 000 kronor. Styrelsen föreslår, att för detta ändamål för nästa budgetår beräknas ett belopp av 40 000 kronor, varav omkring 20 000 kronor avses för instrument.

Enligt en å styrelsens jordförbättringsbyrå gjord kalkyl kan kostnaderna för en tillfredsställande årlig ersättningsanskaffning för instrument och annan fältutrustning, som förslitits, beräknas till omkring 25 000 kronor, vilket belopp synes böra upptagas under förevarande anslag.

Lantbruksnämnderna i Älvsborgs läns norra område samt i Västmanlands och Norrbottens län beräknas under nästa budgetår kunna inflytta i nya lokaler. I samband därmed uppkommer kostnader för gardiner och armatur samt komplettering i övrigt av inventarieutrustningen ävensom telefoninstallation. Kostnaderna därför, vilka ännu icke kan beräknas med säkerhet, torde kunna uppskattas till sammanlagt lägst 30 000 kronor.

Departementschefen har anfört följande.

»Lantbruksstyrelsen har för ändamålet begärt icke mindre än 95 000 kro-

nor. En medelsanvisning av denna storleksordning kan jag emellertid icke tillstyrka. För min del föreslår jag, att 50 000 kronor skall anvisas. Av beloppet bör i första hand bestridas kostnaderna för den inflyttning i nya lokaler, som lantbruksnämnderna i Älvsborgs läns norra område samt i Västmanlands och Norrbottens län räknar med under nästa budgetår.»

5:o) Producentbidrag till vissa innehavare av mindre jordbruk.

Lantbruksstyrelsen har hemställt, att anslaget för budgetåret 1954/55 skall upptagas med oförändrat belopp, 58 000 000 kronor. Därvid anför styrelsen, att säkra hållpunkter ännu saknas för att beräkna medelsbehovet, enär utbetalning av bidrag enligt de av 1952 års riksdag beslutade ändrade bidragsgrunderna beräknas ske första gången i början av år 1954.

Departementschefen har ansett det till fyllest, om anslaget för nästa budgetår uppföres med 57 000 000 kronor.

6:o) Bidrag till jordbrukets rationalisering.

Till en början har i statsverkspropositionen under förevarande anslagspunkt återgivits följande sammanställning angående medelsanvisningen och belastningen under de senaste budgetåren å anslaget.

	Anslag	Nettoutgift ¹	Reservation vid budgetårets utgång	Odisponerad behållning vid budgetårets utgång
1951/52	9 500 000	8 293 847	36 439 359	5 210 160
1952/53	15 000 000	10 320 071	41 119 288	4 297 474
1953/54	15 000 000			

Till täckande av medelsbehovet för ifrågavarande bidragsverksamhet har under budgetåren 1951/52 och 1952/53 samt innevarande budgetår förutom de anvisade beloppen beräknats stå till förfogande reservationer å respektive 7 500 000, 2 000 000 och 2 000 000 kronor. Av det belopp å 17 000 000 kronor, som sålunda totalt beräknats skola disponeras under innevarande budgetår, har 2 500 000 kronor avsetts för bidrag till yttre rationalisering och 14 500 000 kronor för bidrag till inre rationalisering m. m. I sistnämnda belopp inbegripes 10 000 kronor till länsstyrelsernas kostnader för syneförrättningar enligt lagen den 30 juni 1947 (nr 288) om uppsikt å jordbruk.

Lantbruksstyrelsen har i sitt anslagsäskande hemställt, att anslaget för nästa budgetår skall uppföras med 14 300 000 kronor. Av detta belopp jämte en reservation å omkring 2 700 000 kronor, som beräknas föreligga å anslaget vid utgången av innevarande budgetår, eller tillhoppa 17 000 000 kronor, avses 1 500 000 kronor för bidrag till yttre rationalisering och 15 500 000 kronor för bidrag till inre rationalisering m. m. Av sistnämnda belopp avses 5 000 kronor skola disponeras till kostnader för nyss angivna syneförrätt-

¹ Beloppen avser utbetalade bidrag. Beviljade bidrag uppgick under budgetåren 1951/52 och 1952/53 till 14 431 782 respektive 16 758 358 kronor.

ningar. Styrelsen anför, att därest den del av bidragsramen, som i första hand avsetts för yttre rationalisering, ej skulle tagas helt i anspråk, hinder ej bör möta att använda uppkommande reservation för bidrag till inre rationalisering. Med hänsyn till vikten av att den yttre rationaliseringen ej hämmas av brist på medel, förutsätter styrelsen å andra sidan att, om nyssnämnda belopp å 1 500 000 kronor skulle visa sig otillräckligt, Kungl. Maj:t skall medgiva sådan omdisposition av anslaget, att behovet av medel för bidrag till yttre rationalisering kan tillgodoses inom bidragsramen av 17 000 000 kronor. Till stöd för sin framställning anför styrelsen i huvudsak följande.

Av det för budgetåret 1952/53 disponibla beloppet användes omkring 774 800 kronor för *yttre rationalisering*, däri inbegripet 91 500 kronor till avskrivningslån i samband med förvärv av arrendeeignahem. I jämförelse med budgetåret 1951/52 betyder detta en ökning med omkring 160 000 kronor. Det är anledning att räkna med att medelsåtgången för yttre rationalisering kommer att öka ytterligare. Bland annat har styrelsen vidtagit åtgärder för att så långt tillgängliga resurser medgiver intensifiera individualplaneringen, för vilken kostnaderna — i den mån de icke belastar löneanslagen — bestrides ur rationaliseringsanslaget. Vidare torde avskrivningar kunna komma att bli aktuella i samband med inköp och försäljning av fastigheter i rationaliseringsssyfte. Såvitt nu kan bedömas synes det dock sannolikt, att medelsbehovet för bidrag till yttre rationalisering under budgetåret 1954/55 icke kommer att överstiga 1 500 000 kronor.

För *inre rationalisering* har medelsåtgången under budgetåret 1952/53 varit något över 16 000 000 kronor. I och för sig vore det önskvärt, att ett belopp av samma storleksordning skulle stå till förfogande även för nästa budgetår. Styrelsen anser sig emellertid ej böra föreslå någon utvidgning av den sammanlagda bidragsramen för yttre och inre rationalisering och beräknar därför att för inre rationalisering få disponera (17 000 000 — 1 500 000 =) 15 500 000 kronor. Härav beräknas 4 500 000 kronor till dikning och täckdikning, 500 000 kronor till nyodling, 1 500 000 kronor till betesförbättring, 2 500 000 kronor till stenröjning, 1 500 000 kronor till jordbruksvägar och 5 000 000 kronor till ekonomibyggnader m. m. För bestridande av kostnaderna för syneförrättningar enligt lagen om uppsikt å jordbruk har för vart och ett av budgetåren 1952/53 och 1953/54 anvisats 10 000 kronor. Medelsåtgången för ändamålet har varit obetydlig — under budgetåret 1952/53 endast 720 kronor — och styrelsen anser därför tillräckligt, om 5 000 kronor anvisas för budgetåret 1954/55.

I detta sammanhang har vidare anmälts en av *lantbruksstyrelsen* gjord framställning om vissa ändringar i bestämmelserna rörande statligt stöd till jordbrukets inre rationalisering. Till en början föreslår styrelsen, att bestämmelserna i 12 § fjärde stycket kungörelsen den 11 juni 1948 (nr 342) angående statligt stöd till jordbrukets yttre och inre rationalisering m. m. skall utsträckas att omfatta jämväl anläggning av jordbruksvägar. Därigenom skulle möjligheter öppnas att, när särskilda skäl därtill finnes, lämna bidrag till dylika vägar även om förutsättningarna rörande arealgräns och bidragsbehov enligt nämnda kungörelse icke föreligger. Genom tillägg till 5 § i kungörelsen bör ges möjlighet att i de fall, där sammanslutning för väghållning (vägsamfällighet) bildas vid förrättning enligt lagen om en-

skilda vägar, lämna det statliga stödet till sammanslutningen. Vidare föreslås, att lantbruksnämnd under vissa förutsättningar skall kunna åtaga sig att helt eller delvis bestrida kostnaderna för projektering av jordbruksvägar. Slutligen föreslår styrelsen, att genom tillägg till 12 § fjärde stycket av ifrågavarande kungörelse möjlighet skall öppnas att i vissa fall bevilja statsbidrag till sådan åtgärd för inre rationalisering, som utföres såsom ett led i genomförande av planerad yttre rationalisering, utan att de i tredje stycket samma paragraf angivna förutsättningarna rörande arealgräns och bidragsbehov föreligger. Styrelsen avser därvid de fall, där på grund av särskilda omständigheter vidtages åtgärder för yttre rationalisering, vilka är mera omfattande än som behövs för att åstadkomma bärkraftiga brukningsdelar.

Slutligen anför lantbruksstyrelsen, att de ifrågasatta ändringarna icke föranleder styrelsen att begära någon utökning av de anslag och bidragsramar, som beviljas för jordbrukets yttre och inre rationalisering. Förslagen bör nämligen icke medföra en ökad belastning av anslaget av någon betydelse utan avses skola leda till att tillgängliga medel bättre än nu inriktas på att främja den av statsmakterna givna målsättningen för jordbrukets rationalisering.

Statskontoret har i remissyttrande avstyrkt de av lantbruksstyrelsen föreslagna ändringarna i rationaliseringskungörelsen.

Departementschefen har anfört följande.

»Såsom framgår av vad jag nyss anfört har lantbruksstyrelsen föreslagit vissa ändringar i kungörelsen den 11 juni 1948 (nr 342) angående statligt stöd till jordbrukets yttre och inre rationalisering m. m. Ändringarna syftar till att bereda ökade möjligheter till bidrag dels till anläggande av jordbruksvägar, dels till sådan inre rationalisering, som utföres såsom ett led vid genomförandet av planerad yttre rationalisering. I båda fallen avses en utvidgning av de i 12 § fjärde stycket nämnda kungörelse angivna undantagen från reglerna rörande arealgräns och behovsprövning. Beträffande bidrag till anläggande av jordbruksvägar innebär förslaget dessutom, att dylikt bidrag skall kunna utlämnas till vägsamfällighet och att kostnad för projektering av jordbruksväg helt eller delvis skall kunna bestridas av statsmedel. I förstnämnda fall innebär förslaget en utvidgning av den i 5 § samma kungörelse angivna kretsen av stödberättigade. Statskontoret har i sitt utlåtande avstyrkt ifrågavarande förslag. Enligt min mening föreligger emellertid starka skäl för ett bifall till dessa. I fråga om anläggandet av jordbruksvägar åsyftar jag därvid närmast den av lantbruksstyrelsen åberopade skillnaden i grunderna för beviljande av statliga bidrag till å ena sidan byvägar och skogsvägar samt å andra sidan jordbruksvägar. En sådan skillnad synes icke vara motiverad med hänsyn, bland annat, till svårigheten att draga en bestämd gräns mellan dessa olika slag av vägar. Beträffande den ifrågasatta utvidgningen av de nuvarande bidragsmöjligheterna vid åtgärder för inre rationalisering torde vara tillfyllest att erinra

om det av lantbruksstyrelsen anförda fallet, då ett ofullständigt jordbruk i samband med fastighetsreglering förstärkes så, att det kommer något över den fastställda lönsamhetsgränsen. Något verkligt avsteg från nu gällande grundprinciper kan förslagen knappast sägas innebära, eftersom syftet med åtgärderna i fråga i allt fall är, att rationaliseringsföretag skall komma till stånd för att tillgodose icke bärkraftiga jordbruk. Tilläggas bör i detta sammanhang, att bidrag till de i 12 § fjärde stycket nu angivna åtgärderna kan beviljas endast om det framstår såsom ett allmänt intresse av betydelse, att åtgärden kommer till stånd. Dessutom skall beslut om bidrag till nu undantagna åtgärder underställas lantbruksstyrelsens prövning. Dessa förutsättningar bör givetvis gälla även de i lantbruksstyrelsens förslag avsedda nya undantagen. Slutligen vill jag framhålla, att förevarande verksamhet för jordbrukets yttre och inre rationalisering pågått under en relativt kort tid och att de ifrågasatta författningsändringarna torde kunna hänföras till det slag av justeringar, vilka på grund av erfarenheterna från tillämpningen under de första åren av en verksamhet förr eller senare lämpligen bör vidtagas för att densamma skall ge resultat i önskad riktning. Jag tillstyrker därför genomförandet av de utav lantbruksstyrelsen föreslagna ändringarna. Vid bifall härtill torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga ändringar i och tillägg till rationaliseringskungörelsen.

Härefter torde jag få behandla frågan om medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår. För innevarande budgetår har förutsatts att utöver anvisat belopp skall stå till förfogande en behållning å 2 000 000 kronor. För ändamålet disponeras sålunda sammanlagt 17 000 000 kronor, varav 2 500 000 kronor avsetts för bidrag till yttre rationalisering och 14 500 000 kronor för bidrag till inre rationalisering m. m. Enligt lantbruksstyrelsens beräkningar bör till dessa båda ändamål under nästa budgetår stå till förfogande 1 500 000 respektive 15 500 000 kronor, vilket innebär en oförändrad bidragsram å 17 000 000 kronor. Häremot har jag icke något att erinra. Jag ansluter mig vidare till förslaget att Kungl. Maj:t, om förhållandena föranleder därtill, skall äga rätt att jämka nyss angivna fördelning mellan yttre och inre rationalisering. Likaså tillstyrker jag att av de medel, som beräknas för verksamheten för inre rationalisering, ett belopp av 5 000 kronor skall få disponeras till länsstyrelsernas kostnader för syneför rättningar enligt lagen den 30 juni 1947 (nr 288) om uppsikt å jordbruk. För att täcka det medelsbehov, som föranledes av en oförändrad bidragsram å 17 000 000 kronor, har lantbruksstyrelsen äskat ett anslag av 14 300 000 kronor. Styrelsen har därvid förutsatt, att vid utgången av innevarande budgetår skall av reserverade medel återstå en odisponerad behållning av 2 700 000 kronor. Enligt inhämtade upplysningar torde emellertid ifrågavarande behållning kunna beräknas till 3 400 000 kronor, framför allt på grund av att vissa belopp av de reservationer från äldre anslag, vilka vid tillkomsten av förevarande anslag tillgodofördes detta, torde komma att kvarstå odisponerade vid utgången av innevarande budgetår. Med hänsyn härtill torde

anslaget för nästa budgetår böra uppföras med (17 000 000 — 3 400 000 =) 13 600 000 kronor, vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en minskning med 1 400 000 kronor.»

Utskottet.

Vad till en början angår anslaget till producentbidrag till vissa innehavare av mindre jordbruk har Kungl. Maj:t för nästa budgetår föreslagit ett belopp av 57 000 000 kronor. Enligt uppgift har en av lantbruksstyrelsen senare verkställd beräkning givit vid handen, att den sammanlagda kostnaden för bidragen skulle komma att belöpa sig till endast 48 000 000 kronor. Med hänsyn till svårigheten att uppskatta medelsbehovet och då utskottet saknar möjlighet att ingå i närmare prövning av sistnämnda beräkning, finner utskottet sig emellertid icke böra förorda, att anslaget nedräknas i detta sammanhang. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet. Härav följer, att utskottet avstyrker bifall till yrkandet i motionen I: 124, att anslaget skall minskas med 5 000 000 kronor till 52 000 000 kronor.

Med anledning av yrkandet i motionen II: 167 vill utskottet erinra om att under senare år upprepade gånger framförts förslag om ändring av bestämmelserna för producentbidrag. I sitt till årets riksdag avlämnade utlåtande nr 32 angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område m. m. har utskottet — under hänvisning till att utskottet godkänt den mellan statens jordbruksnämnd och jordbrukets förhandlingsdelegation den 26 februari 1954 ingångna prisöverenskommelsen — avstyrkt en i motionerna I: 550 och II: 696 föreslagen omläggning av producentbidraget. Vidare har utskottet i samma utlåtande med anledning av motionerna I: 78 och II: 104 uttalat att, även om vissa skäl kunde åberopas för en översyn av det nuvarande leveranstillägget och producentbidraget, utskottet dock icke vore berett att för närvarande förorda en utredning om samordning av leveranstillägget för mjölk och producentbidraget. Med hänsyn till den ståndpunkt utskottet sålunda intagit till nyssnämnda, i utlåtandet nr 32 behandlade motioner avstyrker utskottet jämväl motionen II: 167.

Under anslaget till Kostnader för utbetalande av producentbidrag har Kungl. Maj:t framlagt förslag, syftande till en förenkling av förfarandet vid utbetalningar av bidragen ävensom revisionen och kontrollen därav. Förslagen biträdades av utskottet. Anslaget för nästa budgetår beräknas skola täcka kostnaderna för utbetalningar, avseende producentbidrag såväl för år 1953 som för år 1954. Med hänsyn härtill tillstyrker utskottet, att ett belopp av (50 000 + 90 000 =) 140 000 kronor anvisas för ändamålet.

Vad härefter angår medelsanvisningen till lantbruksnämnderna har i motionen I: 124 yrkats att avlönings-, omkostnads- och utrustningsanslagen i enlighet med lantbruksstyrelsens förslag skall uppräknas med

respektive 302 315, 160 000 och 45 000 kronor till 9 641 315, 2 537 000 och 95 000 kronor. I motionerna I: 251 och II: 336 har emellertid hemställts, att motsvarande anslag skall upptagas med samma belopp som för innevarande budgetår och sålunda bestämmas till respektive 9 155 000, 2 272 000 och 30 000 kronor.

Utskottet anser för sin del önskvärt, att lantbruksnämnderna förfogar över en personalstyrka, som medger en intensifiering av verksamheten på de områden, som anförtratts dem. I likhet med departementschefen finner utskottet dock, att någon förstärkning av ifrågavarande personal icke bör övervägas, innan resultatet av 1951 års jordbruksrationaliseringsutrednings arbete föreligger. Med hänsyn härtill och då Kungl. Maj:ts förslag i övrigt under avlöningsanslaget icke föranleder någon erinran från utskottets sida, torde anslaget böra uppföras med 9 339 000 kronor.

Under lantbruksnämndernas omkostnadsanslag har lantbruksstyrelsen begärt en ökning med 265 000 kronor, varav 200 000 kronor hänför sig till posten reseersättningar. Enligt utskottets förmenande är en medelsanvisning av tillräcklig storlek till denna post en viktig förutsättning för ett effektivt utnyttjande av nämndernas personal. Detta har även beaktats vid behandlingen av förevarande anslag under senare år genom att posten upprepade gången uppräknats med hänsyn till medelsförbrukningen. Sålunda har Kungl. Maj:t för nästa budgetår föreslagit en höjning med 60 000 kronor. Även om utskottet anser en ytterligare ökning av posten vara i och för sig motiverad, vill utskottet icke nu tillstyrka högre belopp än Kungl. Maj:t förordat. Utskottet förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t även i fortsättningen har uppmärksamheten riktad på att medelsbehovet för ändamålet tillgodoses i största möjliga utsträckning. Då det icke synes finnas något att erinra mot medelsberäkningen i övrigt under anslagspunkten, torde omkostnadsanslaget för nästa budgetår böra upptagas med 2 357 000 kronor.

I fråga om utrustning till lantbruksnämnderna har Kungl. Maj:t föreslagit ett från 30 000 till 50 000 kronor förhöjt anslag. Beloppet synes emellertid enligt utskottet icke tillräckligt för att tillgodose oundgängligen erforderliga ersättningsanskaffningar av instrument och annan fältutrustning, som förslitits. Utskottet anser sig därför böra förorda, att anslaget skall höjas något. Med hänsyn till att sträng sparsamhet bör iakttagas med statens utgifter, är utskottet dock icke berett att tillstyrka större ökning än med 25 000 kronor till 75 000 kronor. I anslutning härtill vill utskottet understryka vikten av att medel för ändamålet anvisas i sådan utsträckning, att komplettering av nämndernas utrustning kan ske i erforderlig omfattning.

Vad slutligen angår beräkningen av medelsbehovet under rationaliseringsanslaget har i motionen I: 124 hemställts, att anslaget skall höjas med 4 492 685 till 18 092 685 kronor, av vilken ökning 1 500 000 kronor skall förstärka det av departementschefen föreslagna beloppet till den yttre rationaliseringen. I motionerna I: 251 och II: 336 har emellertid yrkats, att anslaget skall uppföras med allenast 11 000 000 kronor. Vidare har i motionen II: 156 hemställts, dels att bidragsramen i enlighet med Kungl. Maj:ts för-

slag skall fastställas till 17 000 000 kronor, dels att för ändamålet — med hänsyn till reservationerna å anslaget — skall anvisas ett formellt belopp av 100 kronor, dock att anslaget samtidigt ges karaktären av förslagsanslag.

Såsom framgår av utredningen i ärendet har förutsatts, att vid utgången av innevarande budgetår skall av reserverade medel återstå en odisponerad behållning av 3 400 000 kronor. Med hänsyn härtill har Kungl. Maj:t, som för nästa budgetår räknar med en oförändrad bidragsram av 17 000 000 kronor, föreslagit en medelsanvisning av 13 600 000 kronor. Då denna beräkning enligt utskottets mening synes innebära en med hänsyn till medelsbehovet lämplig avvägning, tillstyrker utskottet förslaget. Utskottet avstyrker således de i motionerna I: 124, I: 251 och II: 336 samt II: 156 framlagda anslagsberäkningarna. Vid sådant förhållande torde anledning icke föreligga att ändra anslagets karaktär.

Det sålunda av utskottet tillstyrkta beloppet av 17 000 000 kronor torde i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag disponeras med 1 500 000 kronor för bidrag till yttre rationalisering och med 15 500 000 kronor för bidrag till inre rationalisering. Liksom för närvarande bör Kungl. Maj:t äga rätt att jämka denna fördelning, om förhållandena skulle föranleda därtill. Av medlen till den inre rationaliseringen torde under nästa budgetår ett belopp av 5 000 kronor få disponeras till länsstyrelsernas kostnader för syneför rättningar enligt lagen den 30 juni 1947 (nr 288) om uppsikt å jordbruk. De föreslagna författningsändringarna biträdades av utskottet.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

A. att riksdagen må

1) med bifall till Kungl. Maj:ts framställning till *Lantbruksstyrelsen: Kostnader för utbetalande av producentbidrag* å riksstaten för budgetåret 1954/55 under nionde huvudtiteln anvisa ett anslag av 140 000 kronor;

2) med bifall till Kungl. Maj:ts framställning ävensom med avslag å motionerna I: 124 samt I: 251 och II: 336, såvitt nu är i fråga;

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för lantbruksnämnderna, som angivits i det föregående;

b) fastställa följande avlöningsstat för lantbruksnämnderna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 403 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	170 000
3. Ersättningar till sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	50 000

4. Ersättningar till täckdiknings- och cementeringsförmän, <i>förslagsvis</i>	100 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	2 512 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 104 000
	<hr/>
	Summa kronor 9 339 000;

c) till *Lantbruksnämnderna*: *Avlöningar* å riksstaten för budgetåret 1954/55 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 9 339 000 kronor;

3) med bifall till Kungl. Maj:ts framställning ävensom med avslag å motionerna I: 124 samt I: 251 och II: 336, såvitt nu är i fråga, till *Lantbruksnämnderna*: *Omkostnader* å riksstaten för budgetåret 1954/55 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 2 357 000 kronor;

4) med anledning av Kungl. Maj:ts framställning och motionen I: 124, såvitt nu är i fråga, samt med avslag i förevarande del å motionerna I: 251 och II: 336, till *Lantbruksnämnderna*: *Utrustning* å riksstaten för budgetåret 1954/55 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor;

5) med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionen I: 124, såvitt nu är i fråga, till *Producentbidrag till vissa innehavare av mindre jordbruk* å riksstaten för budgetåret 1954/55 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 57 000 000 kronor;

6) med bifall till Kungl. Maj:ts framställning ävensom med avslag å motionerna I: 124, såvitt nu är i fråga, II: 156 samt i förevarande del I: 251 och II: 336 till *Bidrag till jordbrukets rationalisering* å riksstaten för budgetåret 1954/55 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 13 600 000 kronor.

B. att motionen II: 167 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 18 maj 1954.

På jordbruksutskottets vägnar:

HJALMAR GUSTAFSON.

tala för att beträffande ifrågavarande anslag övergå till samma system, som hittills tillämpats i fråga om bidrag ur avdikningsanslaget. Detta innebär, att dels för varje budgetår bestämmes ett högsta sammanlagt belopp, till vilket bidrag under året får beviljas, dels att anslaget erhåller förslagsanslags karaktär. I fråga om bidragsramen för nästa budgetår föreslår utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, att detta fastställs till 17 000 000 kronor. Med hänsyn till den stora reservation, som enligt vad utskottet nyss nämnt föreligger å anslaget, torde någon medelsanvisning icke bli erforderlig för ändamålet för budgetåret 1954/55. Utskottet förordar sålunda, att endast ett formellt belopp av 100 kronor anvisas och att anslaget samtidigt ges karaktären av förslagsanslag.»

dels ock utskottets hemställan under 6) bort ha följande lydelse:

»6) med anledning av Kungl. Maj:ts framställning och motionerna I: 251 och II: 336, såvitt nu är i fråga, ävensom med bifall till motionen II: 156 och med avslag i förevarande del å motionen I: 124, dels till *Bidrag till jordbrukets rationalisering* å riksstaten för budgetåret 1954/55 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor, dels medgiva att under budgetåret 1954/55 må beviljas statsbidrag från nyssnämnda anslag å tillhoppa högst 17 000 000 kronor.»

b) av herrar *Eskilsson* och *Eliasson*, vilka ansett att motionerna I: 251 och II: 336, såvitt nu är i fråga, bort bifallas och att därför

dels utskottets utlåtande från och med det stycke å s. 20, som börjar med »Såsom framgår» till och med det stycke å samma sida som slutar med »av utskottet», bort ha följande lydelse:

»Såsom framgår — — — av 13 600 000 kronor. Denna beräkning innebär att det ur det för varje budgetår anvisade reservationsanslaget uppstår en odisponerad behållning av icke oväsentlig storlek, vilken vid anslagsberäkningen för nästföljande budgetår avräknas från den beslutade anslagsramen. Det synes utskottet sannolikt att den enligt utredningen beräknade odisponerade behållningen vid innevarande budgetårs utgång är för lågt beräknad, i det att hänsyn ej tagits till att en väsentlig del av bidragen kan beräknas bli indragna under 1953/54. Att mera exakt beräkna beloppet härav är dock icke möjligt. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skall till bidrag till yttre rationalisering disponeras ett anslag av 1 500 000 kronor. Utskottet kan för sin del ej tillstyrka detta med hänsyn till att medelsåtgången under tidigare budgetår endast uppgått till betydligt lägre belopp. Även de praktiska erfarenheterna av de offentliga åtgärderna i fråga om den yttre rationaliseringen synes motivera att medelsåtgången för detta ändamål begränsas. Därtill kommer att 1955 års riksdag torde komma att få taga ställning till en fortsatt statlig dirigerings av den yttre rationaliseringen. Utskottet finner därjämte att denna nedsättning av medelsanvisningen till den yttre rationaliseringen icke torde medföra några men för rationaliseringsverksamheten som sådan. Utskottet tillstyrker med anledning härav

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit

från första kammaren: herrar Lage Svedberg*, Näslund, Jon Jonsson, Bertil Andersson, Sundberg, Eskilsson*, Nord*, Bror Nilsson, Franzén och Mossberger; samt

från andra kammaren: herrar Gustafson i Dädesjö, Jacobson i Vilhelmina, Andersson i Hyssna*, Antby*, Jonsson i Strömsund*, Ekdahl*. Svensson i Ljungskile*, Svensson i Vä, Mårtensson* och Eliasson.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer

1) av herrar *Franzén* och *Mossberger*, vilka beträffande anslaget till Lantbruksnämnderna: Utrustning ansett att Kungl. Maj:ts framställning bort tillstyrkas oförändrad samt att därför

dels det stycke i utskottets utlåtande på s. 19, som börjar med »I fråga» och slutar med »erforderlig omfattning», bort ha följande lydelse:

»I fråga om utrustning till lantbruksnämnderna har Kungl. Maj:t föreslagit ett från 30 000 till 50 000 kronor förhöjt anslag. Någon ökning därutöver anser sig utskottet utan närmare utredning av behovet icke böra tillstyrka. Utskottet biträder därför Kungl. Maj:ts förslag. Emellertid vill utskottet därvid understryka vikten av att medel för ändamålet anvisas i sådan utsträckning, att komplettering av nämndernas utrustning kan ske i erforderlig omfattning.»

dels ock utskottets hemställan under 4) bort ha följande lydelse:

»4) med bifall till Kungl. Maj:ts framställning ävensom med avslag å motionerna I: 124 samt I: 251 och II: 336, såvitt nu är i fråga, till *Lantbruksnämnderna: Utrustning* å riksstaten för budgetåret 1954/55 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.»

2) beträffande Producentbidrag till vissa innehavare av mindre jordbruk av herr *Jacobson* i Vilhelmina.

3) beträffande Bidrag till jordbrukets rationalisering

a) av herrar *Näslund*, *Nord*, *Antby*, *Svensson* i Ljungskile och *Mårtensson*, vilka ansett att motionen II: 156 bort bifallas och att därför

dels det stycke i utskottets utlåtande på s. 20, som börjar med »Såsom framgår» och slutar med »anslagets karaktär», bort ha följande lydelse:

»Såsom framgår av utredningen i ärendet förelåg å förevarande anslag vid utgången av budgetåret 1952/53 en reservation av i runt tal 41 000 000 kronor. Anledningen till denna avsevärda reservation synes enligt utskottets förmenande ligga däri att ofta ganska lång tid förflyter mellan den tidpunkt, då bidrag beviljas, och tidpunkten för utbetalningen. I anslutning till vad som anförts i motionen II: 156 finner utskottet därför starka skäl

det i motionerna I: 251 och II: 336 framställda yrkandet, att det av Kungl. Maj:t föreslagna anslaget för nästa budgetår skall minskas med 2 600 000 kronor och uppföras med allenast 11 000 000 kronor. Följaktligen avstyrker utskottet de i motionerna I: 124 och II: 156 framlagda förslagen till anslagsberäkning samt ändring av anslagets karaktär. Liksom för närvarande bör Kungl. Maj:t äga rätt att bestämma fördelningen av anslagsbeloppet för rationaliseringsverksamheten. Av medlen — — — av utskottet.»

dels ock utskottets hemställan under punkten 6) bort ha följande lydelse:

»6) med anledning av Kungl. Maj:ts framställning och motionen II: 156 samt med bifall till motionerna I: 251 och II: 336, såvitt nu är i fråga, ävensom med avslag i förevarande del å motionen I: 124 till *Bidrag till jordbrukets rationalisering* å riksstaten för budgetåret 1954/55 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 11 000 000 kronor.»